

Evaluacijsko izvješće o provedbi
Lokalne razvojne strategije
LAG-a Zagorje-Sutla 2014. do 2020. godine
za period 2017. – 2019.

RAD LAG-a SUFINANCIRAN JE SREDSTVIMA EUROPSKE UNIJE
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj
Podmjera 19.2. „Provedba operacija unutar CLLD strategije”,
Podmjera 19.3. „Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a”
i Podmjera 19.4. „Tekući troškovi i animacija” u okviru Mjere 19 „LEADER – CLLD”

PROGRAM RURALNOG RAZVOJA 2014.-2020.
Udio sufinanciranja: 90% EU, 10% RH
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj:
Europa ulaže u ruralna područja

Uvod

Lokalna akcijska grupa Zagorje – Sutla (LAG Zagorje – Sutla) formirana je na izvanrednoj sjednici Skupštine dana 15. srpnja 2015. godine spajanjem dva LAG-a, LAG-a Zagorje i LAG-a Sutla. LAG Zagorje – Sutla obuhvaća ukupno 11 jedinica lokalne samouprave na površini većoj od 439 km² s više od 44 tisuće stanovnika. Uključuje 3 grada, Pregradu, Klanjec i Zabok te 8 općina: Sveti Križ Začretje, Krapinske Toplice, Kraljevec na Sutli, Hum na Sutli, Desinić, Kumrovec, Tuhelj i Zagorska Sela. Područje LAG-a nalazi se u sjevernom dijelu Hrvatske te jedinice lokalne samouprave administrativno pripadaju Krapinsko-zagorskoj županiji te čine 35,72% teritorija Krapinsko-zagorske županije.

Uspješnom prijavom na podmjeru 19.1. Programa ruralnog razvoja LAG je izradio Lokalnu razvojnu strategiju LAG-a za razdoblje 2014. do 2020. godine. Lokalna razvojna strategija LAG-a Zagorje-Sutla za razdoblje 2014. do 2020. godine (dalje: LRS) usvojena je 21. ožujka 2016. godine. Za provedbu LRS LAG-u je odobreno ukupno 8.943.096,33 HRK za područje LAG-a i provedbu podmjera 19.2., 19.3. i 19.4. (Odluka APPRRR KLASA: 440-12/16-19-02-01/0011, Urbroj: 343-1400/01-17-006).

Indikatori provedbe i Plan evaluacije LRS definirani su Poglavljima 3., 5. i 6. te dodacima 6. i 7. LRS. Evaluacija LRS, na godišnjoj razini, podrazumijeva primjenu mehanizama unutarnje kontrole i procjene provedbe (pokazatelji očekivanih rezultata i učinaka LRS u okviru svakog cilja) te upravljanja LRS LAG-a, a kako bi se utvrdila razina njezine uspješnosti, odnosno sukladnosti provedbe s planiranim akcijskim i financijskim planom provedbe. Unutarnja evaluacija provodi se kroz pripremu godišnjeg Akcijskog plana i sastavljanje izvješća o radu kojeg pripremaju stručne službe LAG-a, a usvaja Skupština LAG-a. Godišnja izvješća o radu objavljuju se javno na stranicama LAG-a Zagorje – Sutla.

Od spajanja LAG-a Zagorje i LAG-a Sutla 2015. godine sve do kraja 2019. godine LAG Zagorje-Sutla provodio je brojne aktivnosti te obuhvatio velik broj korisnika. U ovom evaluacijskom izvješću donosimo pregled provedenih aktivnosti u provedbi LRS kroz mjeru 19 i druge projekte.

Ciljevi Lokalne razvojne strategije LAG-a Zagorje-Sutla za razdoblje 2014. do 2020. godine

Financijski kapaciteti za provedbu LRS-a temelje se na iskorištavanju sredstava koja su na raspolaganju LAG-u kroz provedbu Podmjere 19.2., 19.3. i 19.4. unutar mjere 19 - Potpora lokalnom razvoju u okviru inicijative LEADER. U nastavku je dan pregled ciljeva LRS i aktivnosti s navedenim tipovima operacija u postotnom iznosu od ukupnih sredstava koji su odobreni za provedbu Podmjere 19.2. Vidljiva je financijska alokacija u postocima do 2020. godine i to prvo odobrene LRS te nakon posljednje četvrte izmjene LRS.

Strateški cilj	Tip operacije	Financijska alokacija % do 2020. godine LRS iz 2016. godine		Financijska alokacija % do 2020. godine nakon 4. izmjene LRS	
CILJ 1 - Promoviranje uspješnog i održivog gospodarstva na području LAG-a	1.1.1. - Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava (PRR Podmjera 4.1.1.)	46,27%	12,68%	46,30%	20,08%
	1.1.2. - Zbrinjavanje, rukovanje i korištenje stajskog gnojiva u cilju smanjenja štetnog utjecaja na okoliš (PRR Podmjera 4.1.2.)		9,12%		0%
	1.1.3. - Korištenje obnovljivih izvora energije (PRR Podmjera 4.1.3.)		5,07%		0%
	1.2.1. - Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima (PRR Podmjera 4.2.1.)		9,63%		0%
	1.3.1. - Potpora za pokretanje poslovanja mladim poljoprivrednicima (PRR Podmjera 6.1.)		5,07%		0%
	1.3.2. - Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava (PRR Podmjera 6.3.)		4,56%		26,22%
CILJ 2 - Diversifikacija poljoprivre	2.1.1. - Potpora ulaganja u pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti (PRR Podmjera 6.2.)	6,68%	5,07%	10,98%	0%

dnih aktivnosti uz inkluzivno ruralno područje	2.1.2. - Razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima (PRR Podmjera 6.4.)		1,6%		10,98%
CILJ 3 - Podrška održivom razvoju prostora kao temelj života budućih generacija	3.1.1. - Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu (PRR Podmjera 7.4.)	43,04%	31,45%	42,71%	42,71%
	3.2.1. - Uspostava i uređenje poučnih staza, vidikovaca i ostale manje infrastrukture (PRR Podmjera 8.5.2.)		11,55%		0%
CILJ 4 - Jačanje lokalnog tržišta i prepoznatljivosti prostora LAG-a	4.1.1. - Uspostava proizvođačkih grupa i organizacija (PRR Podmjera 9.1.)	4,00%	2,64%	0,00%	0%
	4.2.1. - Kratki lanci opskrbe i lokalna tržišta (PRR Podmjera 16.4.)		1,36%		0%
CILJ 5 - Potpora održivom razvoju lokalnog područja LAG-a	5.1.1. - Provedba operacija unutar CLLD strategije (PRR Podmjera 19.2.)	5,00%	<i>(nije primjenjivo za ovaj tip operacije)</i>	5,00%	<i>(nije primjenjivo za ovaj tip operacije)</i>
	5.1.2. - Tekući troškovi i animacija (PRR Podmjera 19.4.)	od 19.2. 25,00% od 19.2. + 19.3.		od 19.2. 25,00%	
	5.2.1. - Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a (PRR Podmjera 19.3.)			od 19.2. + 19.3.	

Izmjene Lokalne razvojne strategije LAG-a Zagorje-Sutla za razdoblje 2014. do 2020. godine

LRS iz 2016. godine predviđa 5 ciljeva i 15 tipova operacija. U svrhu prilagođavanja dinamici provedbe mjere 19 na nacionalnoj razini i potrebama na terenu kroz period ovog evaluacijskog izvješća LRS, a ujedno i provedbe aktivnosti koje doprinose ostvarenju ciljevima, LRS je prošla kroz 4 izmjene.

1. izmjena LRS prihvaćena je na 9. elektronskoj sjednici Skupštine održanoj 16.10.2017., te usvojena od strane Upravnog odbora 18.10.2017. a odobrena 21.12.2017. od strane Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

2. izmjena LRS prihvaćena je na 12. sjednici Skupštine LAG-a održanoj 29.05.2018., te usvojena na 5. sjednici UO-a 29.05.2018. a odobrena 13.07.2018. od strane APPRRR.

3. izmjena LRS prihvaćena je na 13. sjednici Skupštine LAG-a održanoj 18.12.2018., te usvojena na 10. sjednici UO-a 07.02.2019. a odobrena 12.03.2019. od strane APPRRR.

4. izmjena LRS prihvaćena je na 15. sjednici Skupštine održanoj 01.07.2019., te usvojena na 1. sjednici UO-a 01.07.2019. a odobrena 19.09.2019. od strane APPRRR.

Izmjenama LRS pristupalo se radi usklađivanja akcijskog i financijskog plana s dinamikom aktivacija pojedinih tipova operacija¹ te interesa korisnika/ca za pojedine tipove operacija. Kroz 4 provedene izmjene odlučeno da će se kprovesti LAG natječaji za financiranje projekata kroz tipove operacija sukladne 6.3.1., 7.4.1., 4.1.1. i 6.4.1., odnosno projekti malih poljoprivrednika, projekti male društvene infrastrukture, projekti velikih poljoprivrednika u području modernizacije poslovanja te razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti. U konačnici su alokacije prema ciljevima okvirno ostale sukladno planiranom u 2016. godini s izuzetkom cilja 4 za koji je procijenjeno da obzirom na regulativu nadležnih pravilnika LAG nije u mogućnosti provesti predviđene TO. Taj cilj je i dalje relevantan za područje LAG-a te je u narednom programskom razdoblju potrebno osmisliti adekvatne tipove operacija za realizaciju tog cilja.

Rezultat izmjena LRS je usklađenost LRS s odobrenim sredstvima za njenu provedbu, novoprikupljenim projektnim idejama te s potrebama lokalnih dionika.

¹ Aktivacija TO dio je metodologije provedbe LRS, a odnosi se na postupke Agencije za plaćanja koja priprema paket dokumentacije za provedbu LAG natječaja i dostavlja ga LAG-u.

Savjetovanje i animacija

Kroz period ovog evaluacijskog izvješća LRS kontinuirano su provođeni različiti oblici informiranja i konzultacija s lokalnim dionicima s područja LAG-a te aktivnosti usmjerene na promociju LRS i njezinih aktivnosti za koje su korišteni različiti promotivni alati.

Konzultacije su provođene sektorski i međusektorski. Prethodno navedene Izmjene LRS rezultat su različitih aktivnosti provedenih u navedenom razdoblju, a uključuju:

- Info dane (ukupno 28) te javna savjetovanja (ukupno 3),
- konzultacijske i individualne sastanke i savjetovanja (ukupno 441 individualna savjetovanja i konzultacije),
- otvoreno kontinuirano nadopunjavanje Baze projektnih ideja (12 novih projektnih ideja),
- održavanje sastanaka načelnika i gradonačelnika (ukupno 5 sastanaka)
- predstavljanje provedbe LRS na Skupštinama,
- informiranje javnosti o LRS putem medija (ukupno 19 medijskih objava),
- promocija putem emitiranja priloga na radio postajama (8 emitiranja na radio postajama o aktivnostima provedbe LRS),
- članci u tiskanim novinama (2 članka na temu LAG Natječaja TO 1.3.2 i TO 3.1.1. u Zagorskom listu i 3 članka o radu LAG-a u listu Glas Pregrade),
- objave na službenim internetskim stranicama LAG-a (ukupno 13 objava) i web stranicama JLS-a i članova LAG-a
- objave na Facebook stranici LAG-a (50 objava).
- sudjelovanje na različitim sajmovima, danima otvorenih vrata i Sajmu poslova,
- izradu promotivne brošure,
- informiranje dionika o provedbi LRS slanjem na direktne e-mail adrese kroz trideset (30) obavijesti poslanih na više od 400 e-mail adresa

Lokalni dionici su također informirani o mjerama iz Programa ruralnog razvoja te natječajima na nacionalnoj razini (15 obavijesti putem e-maila). LAG kontinuirano pruža podršku i savjetovanje u pripremama prijave za natječaje (25 prijave na natječaje KZŽ, HPA, Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva, Hrvatske turističke zajednice i Ministarstva turizma).

Evaluacijski nalazi provedbe Lokalne razvojne strategije LAG-a Zagorje-Sutla za razdoblje 2014. do 2020. godine

Indikatori za praćenje provedbe LRS po pojedinom cilju/mjeri/tipu operacija prikazani su u Dodatku 7 LRS.

U nastavku je izvješće o postignuću zadanih indikatora za razdoblje 2017.-2020. godine u svojstvu ostvarenja tri strateška cilja.

Za **Strateški cilj 1**: pokazatelj *Broj poljoprivrednih gospodarstava kojima je dodijeljena potpora za ulaganje u modernizaciju ili rekonstrukciju* krajem 2019. dostignuće je 23, a ciljane vrijednost 2023. godine je 23. Donošenjem odluka za TO 1.1.1. u studenom 2019. godine ostvareni su postavljeni pokazatelji na razini cilja.

Za **TO 1.3.2. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava** Upravni odbor LAG-a odabrao je 16 projekata (ciljana vrijednost 2023. godine je 16). Ukupno je malim poljoprivrednim gospodarstvima s područja LAG-a (područja Kraljevca na Sutli, Klanjca, Tuhlja, Desinića, Pregrade, Sv. Križa Začretja i Zaboka) dodijeljeno 240.000 €. 4 projekta su provedena i isplaćena, a ostali su u fazi provedbe ili čekaju odobrenje u Agenciji za plaćanja. Financijska alokacija za navedenu TO je 26,22% od ukupnog iznosa sredstava.

Sljedeća tablica prikazuje TO 1.3.2. i broj projekata po sektoru ulaganja, tipu ulaganja, nositelju projekta iz osjetljivih skupina društva te nositelju projekta koji su upisani u upisnik ekoloških proizvođača.

TO 1.3.2. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava		
Sektor ulaganja	STOČARSTVO	8
	VOĆARSTVO	7
	POVRĆE	1
Tip ulaganja	NABAVA MEHANIZACIJE	47 kom
	NABAVA OPREME	12 kom
	ULAGANJE U NASADE	4
Nositelj projekta iz osjetljivih skupina društva	MLADI	3
	ŽENE	4
	OSOBE S INVALIDITETOM	1
EKO POLJOPRIVEDNIK		2

Na natječaju za TO 1.1.1. *Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava* odlukama Upravnog odbora odabrano je 7 projekata za koje Ukupna vrijednost potpore dodijeljene velikim poljoprivrednicima iznosi

182.771,17€. Ovaj tip operacije ima za cilj povećati konkurentnost poljoprivrednih gospodarstava omogućavanjem proširenja proizvodnih kapaciteta kako bi se poboljšala kvaliteta proizvoda. Stoga su TO 1.1.1. i TO 1.3.2. u potpunosti u skladu s fokus područjem P2 EPFRR: Jačanje isplativosti poljoprivrednog gospodarstva i konkurentnosti svih vrsta poljoprivrede u svim regijama promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija i održivog upravljanja šumama - 2A) Poboljšanje gospodarskih rezultata svih poljoprivrednih gospodarstava i olakšavanje restrukturiranja i modernizacije, osobito u cilju povećanja sudjelovanja u tržištu i tržišne usmjerenosti, kao i poljoprivredne diversifikacije. Financijska alokacija za TO 1.1.1. je 20,08% sredstava LAG-a ostvarenih kroz mjeru 19.2. PRR RH. Sljedeća tablica prikazuje TO 1.1.1. i broj odobrenih projekata po sektoru ulaganja, broj nabavljene poljoprivredne mehanizacije i gospodarskih vozila i broj nositelja projekta iz osjetljivih skupina društva.

TO 1.1.1. Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava		
Sektor ulaganja	GOVEDARSTVO	3
	MLJEKARSTVO	3
	VINOGRADARSTVO	1
Tip ulaganja - kupnja poljoprivredne mehanizacije i gospodarskih vozila		25 kom
Nositelj projekta iz osjetljivih skupina društva	MLADI	1
	ŽENE	2
	OSOBE S INVALIDITETOM	1

Za **Strateški cilj 2** pokazatelj *Broj (gospodarstava) koji primaju potporu za ulaganja u nepoljoprivredne djelatnosti u ruralnim područjima* krajem 2019. dostignuće je 0, a ciljana vrijednost 2023. godine je 4. APPRRR do kraja 2019. godine nije aktivirao TO sukladan 6.4.1. te sukladno tome ovaj pokazatelj ostaje za ostvarenje u narednom razdoblju. U 2020. godini planira se raspisivanje natječaja za TO 2.1.2. *Razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima (PRR Podmjera 6.4.)* te prijavu projekata suradnje koji su navedeni u odlomku niže.

Pokazatelji učinka za TO 2.1.2. je *broj OPG-a koji nude nepoljoprivredne usluge na području LAG-a, stvorena radna mjesta kao rezultat provedbe projekta i nabavljena oprema za modernizaciju nepoljoprivrednih djelatnosti kroz provedene investicije.*

Za **Strateški cilj 3** *Podrška održivom razvoju prostora kao temelj života budućih generacija:* dostignuće pokazatelja *Šume/druga šumska područja za koja su sklopljeni ugovori o upravljanju kojima se podupire bioraznolikost* je 0 (nula) dok je ciljana vrijednost 0 (nula), pokazatelj *Postotak ruralnog stanovništva koje ima koristi od*

poboljšanih usluga / infrastruktura (TO 3.1.1.) krajem 2019. dostignuće je 0% obzirom da su tek krajem 2019. Godine donesene pozitivne odluke APPRRR-a za odabrane projekte, a ciljana vrijednost 2023. godine je 30%.

Za TO 3.1.1. *Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu*, Upravni odbor (na Sjednici održanoj 12. ožujka) odabrao je 10 projekata za koje ukupni iznos dodijeljene potpore iznosi 356.000 €. Svi projekt dobili su pozitivnu odluku APPRRR-a. U rujnu 2019. godine raspisan je 2. LAG natječaj za navedenu TO te se očekuje odobravanje 1 projekta početkom 2020. godine.

Prihvatljive aktivnosti odobrenih projekata odnose se na rekonstrukciju postojeće građevine (3 projekta), izgradnju nove građevine (4 projekata), opremanje građevine (1 projekta) i izgradnju nove i opremanje građevine (2 projekta), a vrsta ulaganja odnosi se na dječje igralište (3 projekta - Grad Pregrada, Općina Zagorska Sela i Sveti Križ Začretje), sportske građevine (ukupno 3 projekta - Grad Zabok, Općina Desinić i Hum na Sutli), javne zelene površine (ukupno 2 projekta- Općina Kumrovec i Tuhelj), tržnice (1 projekt - Općina Kraljevec na Sutli) i kulturno/društveni centar (1 projekt - Općina Krapinske Toplice). Financijska alokacija iz proračuna LRS-a do 2020. godine je 42,71%. Ovaj tip operacije je u skladu s fokus područjem P6 EPFRR: Promicanje društvene uključenosti, suzbijanja siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima - 6.B) Poticanje lokalnog razvoja u ruralnim područjima.

Pokazatelji koji se prate u svojstvu ostvarenja TO-a za TO 3.1.1. su *% obnovljenih igrališta u odnosu na ukupan broj igrališta* (dostignuće je 2,27%, a ciljana vrijednost 2023. godine je 6%) i *broj ulaganja u obnovu ostale lokalne/društvene infrastrukture (osim igrališta)* (dostignuće je 7, ciljana vrijednost je 6).

U **Strateškom cilju 4** *Jačanje lokalnog tržišta i prepoznatljivosti prostora LAG-a* pokazatelj učinaka LRS koji se prati u svojstvu ostvarenja ciljeva je *Broj poljoprivrednih gospodarstava koja primaju potporu za sudjelovanje u programima kvalitete, lokalnim tržištima i kratkim lancima opskrbe te proizvođačkim skupinama/organizacijama*, ciljana vrijednost 2023. godine je 0 (nula) obzirom da na navedenom cilju nema financijske alokacije sukladno ranije objašnjenom.

Za **Strateški cilj 5** *Potpora održivom razvoju lokalnog područja LAG-a* ciljana vrijednost pokazatelja učinka koji se prati u svojstvu ostvarenja ciljeva *Stvorena/očuvana radna mjesta kroz projekte kojima je dodijeljena potpora (LEADER)* je 5 (pet) a do kraja 2019. te je 1 (jedan) obzirom da je najveći broj projekata još u provedbi. Pokazatelji za TO 5.1.1. - *Provedba operacija unutar CLLD strategije (PRR Podmjera 19.2.)*, 5.1.2. - *Tekući troškovi i animacija (PRR Podmjera 19.4.)* i 5.2.1. - *Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a (PRR Podmjera 19.3.)* su:

- Broj raspisanih natječaja za dodjelu potpore - 4/6
- Broj zaprimljenih prijava na otvorene natječaje - 37/60
- Broj zaposlenih u LAG-u - 3/4

- Broj sudionika u aktivnostima animacije - 176/300² odnosno 364/300³
- Broj aktivnosti za pripremu projekata suradnje (stručni posjeti, konferencije i sl.) - 5/4⁴
- Broj ostvarenih međuteritorijanih projekata suradnje - 0/1
- Broj ostvarenih transnacionalnih projekata suradnje - 0/1
- Broj sudionika na događanjima u okviru projekata - 1107/100

² Isključujući individualne informacije.

³ Uključujući individualna savjetovanja

⁴ Nisu financirani iz podmjere 19.3.1. već su provedeni o trošku LAG-a

Projekti suradnje (podmjera 19.3.)

LAG je započeo pripreme aktivnosti za provedbu podmjere 19.3. te je u visokom stupnju pripreme jedan projekt suradnje koji će biti prijavljena na TO 19.3.2.. LAG je pripremu provodio vlastitim sredstvima te nije tražio financiranje iz TO 19.3.1.. Uz navedeno LAG je u komunikaciji s potencijalnim partnerima za još najmanje jedan projekt, a jedan projekt je prijavljen no nije dobio pozitivnu ocijenu od strane nadležne agencije Republike Slovenije (nositelji su bili partneri iz Slovenije). Planirani projekti suradnje odnose se na tematsko područje projekta suradnje: jačanje ruralnog turizma te kreiranje inovativnih modela razvoja turizma na području LAG-a i razvoj međusektorske suradnje i LEADER principa na području LAG-a. Jednako tako LAG je potpisao sporazum o općenitoj suradnji s bugarskim LAG-om Avren-Beloslav što otvara dodatne mogućnosti transnacionalnih projekata suradnje.

„Skrivena blaga ruralnog turizma“ međuteritorijalni je projekt suradnje. Glavni cilj projekta je poticati inovacije u ruralnom turizmu kroz umrežavanje, prijenos znanja i međusektorsku suradnju u ruralnom području sjeverozapadne Hrvatske. Specifični ciljevi su jačati kapacitete LAG-ova za kreiranje lokalnih strategija razvoja u području ruralnog turizma te osigurati prijenos znanja na lokalno stanovništvo i postojeće ekonomske subjekte; promovirati lokalne destinacije korištenjem offline i online alata u svrhu inovativnog pristupa ruralnom turizmu te umrežiti destinacije u ruralnom području i ojačati međusektorsku suradnju u području ruralnog turizma kroz razmjenu iskustava i primjera dobre prakse. Ključne aktivnosti projekta suradnje su: Jačanje kapaciteta LAG-ova i prijenos znanja, promotivne aktivnosti i umrežavanje te razmjena iskustva i dobrih praksi. Partneri u projektu suradnje su LAG Sava, LAG Prizag, LAG Zeleni bregi, LAG Međimurski doli i bregi i LAG Mura-Drava. U svrhu animacije lokalnih dionika za sudjelovanje u projektu održan je 1 sastanak sa predstavnicima turističkih zajednica koje djeluju na području LAG-a (prisustvovala 4 osobe).

S partnerima iz Slovenije izrađen je transnacionalni projekt suradnje „Veronikina pot - navdih in priložnost/Veronikin put – inspiracija i prilika“, no nažalost nije dobio pozitivnu ocjenu slovenske agencije. Glavni ciljevi projekta bili su razvoj i promocija područja kroz inovativni pristup kulturnom turizmu.

Tekući rad LAG-a i animacija (podmjera 19.4.)

Stručne službe LAG-a (ured, LAG administratorice) održavale su uredske sastanke na kojima se pratila provedba LRS te se o istome redovito izvješćivao Upravni odbor i Skupština koji su u izvještajnom razdoblju održali 19 sjednica Upravnog odbora odnosno 9 sjednica Skupštine LAG-a. Broj zaposlenih u LAG-u na dan 31. prosinac 2019. godine iznosi 3 osobe na puno radno vrijeme. Broj zaposlenih tijekom izvještajnog razdoblja varirao je od 2,5 do 4 zaposlene osobe.

LAG je, adekvatno i sukladno planu, koristio sredstva iz podmjere 19.4., provodio edukaciju zaposlenica za provedbu LRS i LEADER/CLLD metodologije te kontinuirano pružao edukaciju lokalnim razvojnim dionicima za pripremu projekata za provedbu LRS. Važno je napomenuti da je dio aktivnosti vezano uz provedbu LRS, LAG provodio bez trošenja sredstava iz 19.4. maksimalno racionalizirajući troškove (primjerice sastanci LAG administratora nemaju nikakve troškove, članovi/ce UO ne potražuju povrat putnih troškova za sudjelovanje u sjednicama, pojedine edukacije koje se održavaju na području LAG-a također nemaju troškova i sl).

Zaposlenice LAG-a sudjelovale su u mnogobrojnim aktivnosti usavršavanja i obrazovanja za LAG-ove u organizaciji drugih pravnih/fizičkih osoba te događajima ključnim za ruralni razvoj u županiji te nacionalnoj razini. Ukupan broj radionica, sastanaka, seminara, treninga, studijskih putovanja, sajмова i slično vezano za provedbu LRS i/ili Programa ruralnog razvoja, na kojima su sudjelovali zaposlenici, volonteri i članovi LAG-a je 76. Te su detaljno opisani u programskim Izvještajima LAG-a za 2017., 2018. i 2019. godinu. LAG se uključio u mreže organizacija koje se bave ruralnim razvojem u Hrvatskoj i inozemstvu (LEADER mreža Hrvatske i Nacionalna mreža za ruralni razvoj) te sudjelovanjem na neformalnoj koordinaciji LAG-ova sjeverozapadne Hrvatske.

Upravo jačanje kapaciteta LAG-a je glavni preduvjet ispunjenja ciljeva 1-4.

Provedba LEADER pristupa doprinosi dostizanju svih 6 zadanih prioriteta Europske unije, a posebno se ovim operacijama direktno doprinosi fokus području 6B (Poticanje lokalnog razvoja u ruralnim područjima). LEADER pristup omogućava da se lokalna zajednica uključi u oblikovanje razvoja regije u kojoj živi, a temelji se na jačanju svojih konkurentskih prednosti. Ovim aktivnostima najviše se ostvaruju zadani rezultati prioriteta 6 - promicanje društvene uključenosti, suzbijanje siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima.

Dodana vrijednost provedbi Lokalne razvojne strategije LAG-a Zagorje-Sutla 2014. do 2020. godine

Uz provedbu mjere 19 Programa ruralnog razvoja, kao dodatni doprinos provedbi LRS te postavljenih ciljeva kao i tema suradnje, te u svrhu jačanja lokalnih kapaciteta za provedbu LEADER-a, LAG je intenzivno radio na projektima koji se financiraju iz drugih izvora kao što su Europski socijalni fond, Erasmus+, Europa za građane i drugi, a koje je provodio samostalno ili s partnerima (sa članicama LAG-a te drugim udrugama i institucijama). Među partnerima se ističe Mreža udruga Zagor s kojom LAG ima odličnu partnersku suradnju na brojnim projektima. Kroz te projekte LAG indirektno doprinosi provedbi Lokalne razvojne strategije radeći na osnaživanju, socijalnom uključivanju i participaciji ranjivih grupa u razvoju lokalne zajednice te uspostavljanju novih lokalnih i međunarodnih suradnji s ciljem jačanja provedbe načela CLLD-a na području LAG-a. Ujedno, LAG je stekao iskustvo u praktičnoj provedbi projekata iz više fondova što će mu olakšati rad u slučaju da se i Republika Hrvatska, kao i mnoge članice EU, odluči na višezvorsko/fondovsko financiranje provedbe LEADER-a. Dodatno treba napomenuti da je LAG ulagao napore da projektne aktivnosti provodi na području što većeg broja općina i gradova u sastavu LAG-a te da sredstva projekta utroši u ekonomskim subjektima s područja LAG-a.

U protekle tri godine LAG je provodio sljedeće projekte.

MREŽA 1, 2 i 3 - „Mogućnosti Razvoja Emancipacije Žena“, sufinancira Krapinsko-zagorska županija u ukupnoj vrijednosti od 37.500,00 HRK (provedba tri projekta u tri uzastopne godine).

Kroz projekt se radi na jačanju poduzetničkih vještina žena i njihovom umrežavanju te je do sada u projektnim aktivnostima sudjelovalo više od 50 postojećih ili potencijalnih poduzetnica. Od 2019. godine umrežavanje poduzetnica odvija se kroz suradnju s drugim udrugama te je prošireno i izvan Zagorja. Neke od aktivnosti na projektu su formiranje MREŽE žena poduzetnica u ruralnom području, radionice za jačanje poduzetničkih vještina i pisanja poslovnog plana, studijska putovanja, individualna putovanja, konferencija o ženskom poduzetništvu. Cilj projekata je unapređenje ravnopravnosti spolova kroz povećanje ekonomske neovisnosti žena u Krapinsko-zagorskoj županiji. Od 2019. godine u provedbi aktivnosti aktivno se surađivalo s Poduzetničkim klubom žena KZŽ.

Mladi a tako ravnopravni (So young, so equal), sufinanciran kroz LADDER -Local authorities as drivers for development education and raising awareness/Hrvatska zajednica županija, ALDA, nositelj Mreža udruga Zagor, ukupna vrijednost: 5.999,98€.

Navedeni projekt imao je cilj jačanje razumijevanja ravnopravnosti spolova među mladima. U sklopu projekta su provedene aktivnosti i ostvareni slijedeći rezultati: Edukativna radionica u svrhu osnaživanja mladih za kreativno izražavanje na temu promišljanja rodne ravnopravnosti i položaja žena u društvu – 15 korisnika/ca je sudjelovalo na radionici; Likovna kolonija na Planinarskog domu Picelj na kojoj je 18

mladih uz 8 mentora/ica – akademskih umjetnika/ca radilo i izrazilo se o navedenoj problematici kroz 50 likovnih uradaka; Izložbe radova u 3 općine/grada: Zabok, Zagorskim Selima i Humu na, te online izložba i izrađen katalog radova i Okrugli stol o ravnopravnosti spolova i javnim politikama o položaju žena - 3 izlagačice (uvodničarke) i 17 sudionika/ca je sudjelovalo u tematskoj diskusiji.

Budućnost počinje danas: jačanje znanja i vještina mladih za izgradnju održivih lokalnih zajednica, financiran kroz Švicarsko-hrvatski program suradnje od strane Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske, ukupna vrijednost 1.228,115,86 kuna.

Projekt zajednički provode Mreža udruga Zagor s partnerima Gimnazija „Antuna Gustava Matoša“ Zabok, Srednja škola Pregrada, Srednja škola Zlatar, Srednja škola Bedekovčina, LAG Zagorje - Sutla, Zelena akcija / FoE Croatia i Krapinsko-zagorska županija. Projekt se provodi od 19.4.2019. do 19.4.2021. Projekt „Budućnost počinje danas“ doprinosi osnaživanju mladih, osobito srednjoškolaca, za izgradnju održivih lokalnih zajednica. Programi neformalnog obrazovanja koriste inovativne metode rada koje mladima omogućuju znanja i vještine primjenjive u osobnom, profesionalnom i društvenom životu te doprinose većoj socijalnoj uključenosti mladih i njihovom preuzimanju uloge aktivnih građanina. Opći cilj projekta je pridonijeti održivom razvoju lokalne zajednice te poticati ekonomsku i socijalnu koheziju kod mladih kroz neformalno obrazovanje i volontiranje. Projektne aktivnosti doprinose razvoju ekonomske i socijalne kohezije u ruralnim područjima kroz poticanje uključivanja mladih u društvene i demokratske procese te aktivnosti u lokalnoj i regionalnoj zajednici koje doprinose izgradnji održivih zajednica.

Uzmi pare i napravi nešto za mlade: Participativnim proračunom do aktivnog sudjelovanja mladih u lokalnoj zajednici, financiralo je Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, vrijednost projekta 54.000,00 kn.

Projekt je započeo s provedbom 1.12.2018. godine te se provodio tijekom cijele 2019. godine i prijavljen je nastavak u 2020. godini. Nositelj projekta je LAG, a partneri su Mreža udruga Zagor te gradovi Zabok, Klanjec i Pregrada. Partnerski gradovi su u projekte mladih uložili ukupno 60.000,00 kuna. Projekt predstavlja pilotiranje prvih participativnih proračuna za mlade u Hrvatskoj, a što je praksa koju poznaje nemali broj zemalja Europske unije. Cilj projekta je poticanje aktivnog sudjelovanja mladih u procesima donošenja odluka u lokalnoj zajednici te jačanje dijaloga mladih i donositelja odluka. U aktivnostima projekta sudjelovalo je oko 360 mladih.

Jednake mogućnosti u svijetu rada i procesu zapošljavanja "Žene biraju novu šansu", financiran kroz Europski socijalni fond, OP Učinkoviti ljudski potencijali, ukupna vrijednost projekta 912.485,42 kuna.

Cilj projekta je jačanje socijalnog uključivanja i povećanje zapošljivosti žena. Korisnice projekta su dugotrajno nezaposlene žene i žene koje trebaju pravnu pomoć u ostvarenju svojih radnih i socijalnih prava. Kroz projekt žene imaju priliku usavršavati se za eko poljoprivrednice i vođenje OPG knjigovodstva te će biti razvijen program usavršavanja u

području aromaterapije, a moći će dobiti i savjetovanje za pokretanje OPG-a kao i edukaciju za izradu poslovnog plana OPG-a. Do sada je u provedbi projekta sudjelovalo 19 korisnica.

#EuSAVE – EU Citizens' Action for Smart Historic Villages, („#EuSAVE - Europska građanska akcija za pametna povijesna sela“) financiran kroz program Europa za građane, mjera Umrežavanje gradova, ukupna vrijednost projekta iznosi 146.160€.

Projekt #EuSAVE - Europska građanska akcija za pametna povijesna sela provodi se od 1.1.2019. do 31.12.2020. godine te ima za cilj uspostaviti i potaknuti suradnju među ruralnim područjima u EU, razmijeniti dobre prakse i znanja za pametni, održiv i inkluzivni rast lokalnih zajednica te potaknuti građane na sudjelovanje u demokratskom životu i kreiranju lokalnih razvojnih strategija. U projektu sudjeluje 8 zemalja - Španjolska, Italija, Hrvatska, Belgija, Portugal, Bugarska, Makedonija i Latvija. Nositelj projekta je španjolska općina Vimianzo, a hrvatski partner Lokalna akcijska grupa Zagorje-Sutla. Kroz projekt se održavaju međunarodne aktivnosti u partnerskim zemljama, a u Hrvatskoj se sastanak partnera održao u Kumrovcu 25, 26. i 27. rujna 2019. Na sastanku je sudjelovao 21 međunarodni gost te je trošak organizacije i direktni doprinos lokalnoj ekonomiji iznosio 54.380 kuna. Kroz organizaciju događaja gosti su se upoznali s kulturnom baštinom LAG-a te lokalnom gastronomijom i enologijom. Dodatno je na događaju u Kumrovcu sudjelovalo 48 osoba dok je 6 osoba sudjelovalo na drugim međunarodnim događanjima.

Za biti +54_Na Zagorkinom tragu_baština i inovativnost, financiran kroz ESF Umjetnost i kultura 54; Ukupna vrijednost projekta iznosila je 695.319,93 HRK

Projekt se provodio u 2018. i 2019. godini, nositelj projekta je Centar za ženske studije iz Zagreba s partnerima Etnografski muzej iz Zagreba i Lokalna akcijska grupa Zagorje-Sutla. Područje provedbe projekta: Grad Zagreb, Krapinsko-zagorska županija i Ličko-Senjska županija. Projekt je doprinio poticanju kreativnog izražavanja žena starijih od 54 godine te kroz njihovo uključivanje u radionice potaknuti njihovo sudjelovanje u kulturnim inovativnim aktivnostima u zajednici i tako doprinijeti smanjivanju rizika od socijalnog isključivanja. U okviru projekta provedeno je niz aktivnosti u suradnji s knjižnicama i muzejima s područja LAG-a. Ukupno su u projektu sudjelovale 44 žene s područja LAG-a. U provedbi projekta ostvarila se suradnja s Gradskom knjižnicom Grada Pregrade, Narodnom knjižnicom Hum na Sutli, Općinskom knjižnicom Krapinske Toplice, Muzejom Grada Pregrade Dragutin Zlatko Tadjina i Dvorcem Veliki Tabor. Suradne knjižnice su kroz projekt dobile donaciju knjiga Marije Jurić Zagorke kao i publikacije posvećenih njenom djelu. Projekt je ukazao i na važnost ulaganja u kulturno-umjetničke aktivnosti u ruralnim područjima kao alata socijalnog uključivanja.

VolontirAJMO- jačanje kapaciteta lokalnih zajednica za volontiranje, financiran kroz Europski socijalni fond te volonterski program #ajmoLAG, ukupna vrijednost: 704.473,28 kuna.

Nositelj projekta bila je Mreža udruga Zagor. U okviru projekta su provedene aktivnosti edukacije za koordinatore volontera iz organizacija civilnoga društva, odgojno-obrazovnih ustanova i drugih javnih ustanova i izrađen volonterski program LAG-a. U 2018. godini je kroz volonterski program LAG-a pod nazivom #ajmoLAG održano 8 volonterskih akcija u kojima je sudjelovalo 126 volontera i volonterki.

LAG je iz vlastitih sredstava, te uz podršku članova LAG-a iz gospodarskog sektora, nastavio provoditi program i nakon završetka projekta u 2019. godini.

U 2019. godini program #ajmoLAG je za cilj imao promociju volonterstva, jačanje lokalnih kapaciteta za menadžment volontera/ki i unapređenje kvalitete života djece i mladih u lokalnoj zajednici. Od strane Upravnog odbora LAG-a odobreno je 9 volonterskih akcija. Volonterske akcije financijski su podržane sa 26.384,53 HRK i promotivnim majicama. U podršku akcije uključili su se i članovi LAG-a iz gospodarskog sektora (obrt Niskogradnja-Autoprijevoz, vl. Marko Iveković, obrt IDA NOVA, vl. Igor Jambrešić, Aquae Vivae d.o.o. i Ultima d.o.o.) kroz donacije. Volonterske akcije odrađene su u 3 grada i 6 općina u kojima je sudjelovalo oko 152 volontera/ki te je odrađeno 563 volonterskih sati. Volonterske akcije bile su usmjerene na podizanje kvalitete života u lokalnoj zajednici s posebnim naglaskom na očuvanje i uređenje okoliša, podizanje svijesti djece i mladih o održivom gospodarenju te poticanje na aktivno sudjelovanje u promjenama koje su pozitivne za njihovu zajednicu i okolinu. Također važna stavka ovih volonterskih akcija je i pružanje primjera dobrih praksi kroz volonterstvo.

Mladi u Centru: jačanje dijaloga mladih i donositelja odluka na lokalnoj razini, financiran kroz program Erasmus + (Mladi, K3), vrijednost projekta je 7.150,00 eura.

U 2018. i 2019. godini projekt je provodio Grad Pregrada, u partnerstvu s LAG-om Zagorje- Sutla i Mrežom udruga Zagor. Radi se o projektu uključivanja mladih u procese donošenja odluka i oblikovanja politika za mlade putem strukturiranog dijaloga te pruža priliku za konkretno poboljšanje položaja mladih u lokalnim zajednicama. Koncept je to koji podrazumijeva razgovor između donositelja odluka i mladih te osigurava da mišljenja i preporuke mladih budu jedan od ključnih doprinosa u donošenju odluka i oblikovanja politika za mlade. U srpnju 2019. godine završile su projektne aktivnosti te je u njima sudjelovalo ukupno 140 mladih i donositelja odluka. Kroz provedene radionice s mladima smo razgovarali o centru za mlade u Pregradi te o kvalitetnom provođenju slobodnog vremena mladih iz Pregrade. Na svim održanim radionicama koristile su se različite metode neformalnog obrazovanja te su mladi imali priliku međusobno se upoznati i posjetiti neke od mjesta za mlade u KZŽ kao Centar za mlade KZŽ u Zaboku i Stub-klub, klub mladih u Donjoj Stubici kako bi dobili praktični uvid u rad centara i klubova mladih. Na radionici s donositeljima odluka mladi su prezentirali svoje ideje oko uređenja centra za mlade što može biti vrlo korisno i drugim općinama i gradovima s područja LAG-a koji su zainteresirani razvijati taj oblik rada s mladima. Na kraju projekta održana je konferencija na kojoj su sudjelovali radnici s mladima, predstavnici gradova i istraživači/ce.

Dodatno je krajem 2019. godine s provedbom započeo projekt **Small Towns European Debates Network - STEDNeT** koji se financira iz programa Europa za građane te će se provoditi do travnja 2021. godine. Nositelj projekta je Grad Pregrada, a partneri su općine, gradovi i LAG-ovi iz 5 zemalja – Slovenije, Francuske, Estonije, Latvije te Bosne i Hercegovine. Prvi međunarodni događaj održan je 5.-7. prosinca u Pregradi te je na njemu sudjelovao 51 sudionik/ca.

Zaključak

Provedba LRS ovisila je o nizu faktora koje su dijelom bile izvan domene utjecaja samog LAG-a.

Važno je naglasiti da je dokumentaciju za natječaje pripremao APPRRR i to sljedeći nacionalne natječaje što je u praksi primjerice za TO 3.1.1. značilo da prijavitelji moraju za projekt vrijednosti 36.000 EUR prikupiti istovjetnu dokumentaciju kao za projekte od milijun EUR na nacionalnoj mjeri 7.4.1. Jednako tako, zbog kontrola koje APPRRR provodi vezano uz odabrane projekte na LAG natječaju, prijavitelji kraće čekaju na odluke na nacionalnim natječajima nego na LAG natječajima. U ovom trenutku sve to dovodi do slabljenja povjerenja spram LAG-ova, nezadovoljstva ovakvim sustavom provedbe LEADER-a, ali i dovodi u pitanje razlog postojanja LAG-ova obzirom da se cjelokupni posao oko natječaja provodi dva puta - jednom na razini LAG-a i onda još jednom na razini APPRRR-a.

Od spajanja LAG-a Zagorje i LAG-a Sutla 2015. godine sve do kraja 2019. godine, LAG Zagorje-Sutla provodio je brojne aktivnosti te obuhvatio velik broj korisnika i to zahvaljujući velikom angažmanu radnica, članova/ica Upravnog odbora LAG-a, uključivanju vanjskih suradnika/ca u rad te volonterskom radu članova LAG-a kao i podršci lokalnih dionika – općina, gradova, muzeja, knjižnica, škola, udruga i drugih. Smatramo da je LAG Zagorje-Sutla u navedenom periodu postao prepoznatljiv kao pouzdana i relevantna organizacija na svom području, ali i u Krapinsko-zagorskoj županiji, te da je LRS provedena maksimalno brzo i kvalitetno što potvrđuju i pozitivne odluke APPRRR-a za odabrane projekte, kao i pozitivni nalazi provedenih kontrola rada LAG-a.

Izvešće pripremile:

Tajana Broz, voditeljica LAG-a

Jelena Knjaz, voditeljica ureda LAG-a

Usvojeno 17. prosinca 2019. na 16. Sjednici Skupštine LAG-a održanoj u Desiniću.

Verificirala po usvajanju od strane Skupštine LAG-a:

Valentina Đurek, predsjednica LAG-a